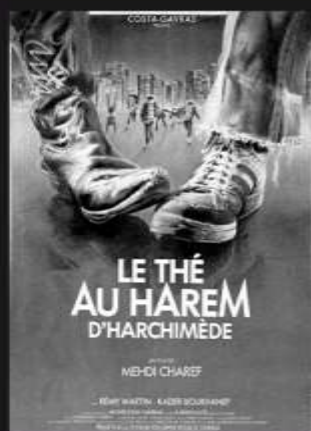

GUIA AUDIOVISUALS

coordinadora
D'ONG SOLIDÀRIES

Fitxa Tècnica:

Nom pel·lícula: La decisión

Durada: 85 minuts

Direcció: Mohamed Al Daradji

Guió: Mohamed Al Daradji i Isabelle Stead

Producció: Human Film

Any: 2017

Nacionalitat: Iraq

Edat recomanada: a partir de 12 anys

Sinopsi

El 30 de desembre de 2006, primer dia de l'Eid al-Adha —la Celebració del Sacrifici, una de les festivitats musulmanes més sagrades —, Bagdad festeja la reobertura de la seva estació de tren. Sara entra a l'estació amb la intenció de perpetrar un atemptat suïcida. Sembla vacil·lar davant la perspectiva de detonar la bomba, però està determinada a arribar fins al final. Una trobada incòmoda amb Salam, un venedor extremadament loquaç que tracta de seduir-la, frustrarà els seus plans. Després d'una sèrie d'esdeveniments, Salam acaba com a ostatge de Sara, i intenta dissuadir-la que segueixi endavant. Però ella, està disposada a escoltar-lo?

Tràiler: <https://youtu.be/yI2V3llzVPg>

Altres pel·lícules del director:

- In the Sands of Babylon (2013)
- In my Mother's Arms (2011)
- House for Sale (2010)
- Son of Babylon (2009)
- Ahlaam (2005)

Objectius del treball

- Obrir el debat sobre el terrorisme
- Parlar sobre les conseqüències de la invasió d'Iraq
- Donar a conèixer realitats socials desconegudes
- Introduir el debat sobre les fake news a partir d'exemples reals de la guerra d'Iraq

Activitats proposades

Guia pel Professorat

Una guia pensada per al treball amb joves de més de 16 anys que vulguin parlar i plantejar-se preguntes incòmodes sobre terrorisme i violència estructural.

Activitat previsionat

Activitat 1. La guerra d'Iraq, una mentida o una mitja veritat

Els llegim aquesta introducció:

«La Nayirah, una noia kuwaitiana de 15 anys denunciava les atrocitats comeses pels invasors iraquians al seu país. Aquests fets, va explicar, van ocórrer l'any 1990 uns mesos després que el llavors president de l'Iraq, Saddam Hussein, envaís Kuwait. Als Estats Units, el president George Bush havia fixat un termini límit perquè l'exèrcit de l'Iraq es retirés.

La Nayirah al ŞAbaḥ va relatar un brutal testimoni que va inclinar la balança de l'opinió pública estatunidenca a favor de la guerra de l'Iraq (és a dir, a favor que les tropes d'EUA envaïssin el país, conjuntament amb altres forces aliades). En aquell moment, l'opinió pública estatunidenca estava dividida i s'inclinava més aviat cap a la no intervenció, amb els moviments pacifistes manifestant-se als carrers, teatres, auditoris i xarxes socials.

Però va ser llavors quan la Nayira va ser presentada davant del Congrés dels Estats Units amb un brutal relat en el qual assegurava que els soldats de Hussein, entre moltes altres atrocitats, treien a nadons prematurs de les incubadores en un dels hospitals kuwaitians on va dir que era voluntària: "Es van emportar les incubadores i van deixar als bebès morint-se tirats al terra fred".»

Visionar el relat de la Nayirah: <https://youtu.be/LmfVs3WaE9Y>

Un cop visionat, es continua llegint el següent relat (o es demana que el llegeixi algú de la sala):

«L'impacte del seu testimoniatge va ser tal que molta gent, a Occident, es va convèncer que era necessari desallotjar per la força les tropes de Saddam Hussein. Però, en realitat, es tractava d'un testimoniatge que havia estat preparat als Estats Units per una agència de relacions públiques vinculada a la monarquia kuwaitiana, segons va revelar una recerca d'Amnistia Internacional, Humans Right Watch i periodistes independents.

La nena va resultar ser la filla de Saud Nasir al Sabah, l'ambaixador de Kuwait a Washington.

"Dura uns 3 minuts i encara és un testimoniatge poderós", ha explicat a BBC-World en James Garvey, autor de *The Persuaders: The hidden industry that wants to change your mind* (Els persuasors: la indústria oculta que vol canviar la teva opinió).

Les paraules de la Nayira van ser repetides una vegada i una altra pels senadors estatunidencs i per mitjans de comunicació. Finalment, el país va votar a favor de participar en la guerra. Així, "La història (de la Nayira) probablement va contribuir a inclinar la balança a favor de la guerra", sosté Garvey. »

Demaneu a l'alumnat que torni a mirar el vídeo ara que saben que va ser un muntatge. I els demaneu que busquin més informació a internet sobre el relat de la Nayira per tal de fer una posada en comú al cap de 10-15 minuts.

L'objectiu és entendre l'entorn en què s'esdevé la narrativa de la història que estan a punt de veure. En cap cas, analitzar -ara- la guerra ni les "fake news". Sí, però, la ràbia, la frustració, el paisatge i els personatges que coneixeran.

Activitat post-visionat

Activitat 1. Què és el terrorisme?

Un dels debats més complexos del dret i la política dels últims temps, tant en l'àmbit internacional com en l'estatal, ha girat entorn del concepte de «terrorisme». La necessitat de definir el terrorisme, o si es vol en termes més filosòfics o transcendents, la necessitat de la seva conceptualització, és -hi ha estat- una necessitat derivada fonamentalment de les noves formes i mitjans amb què la violència organitzada causa terror en les societats contemporànies des de ja fa un temps.

Però, com es decideix què és i què no és un acte terrorista? I com es decideix quina organització és o no és una organització terrorista? Són preguntes que potser no s'ha fet mai l'alumnat i que no tenen respostes consensuades. Deixem, doncs, que sigui un debat obert, però promovent com a dinamitzadores la visió crítica de la definició portant el dubte i el dilema al discurs: Serien els EUA un estat terrorista per haver envaït Iraq? Ho són també Espanya i el Regne Unit per haver-s'hi aliat?...

Activitat 2. Els personatges, miralls d'una guerra

El film mostra, alhora, altres tipus de violència que queden a Iraq com a conseqüència de la guerra i d'una societat fortament tancada a unes tradicions arcaïques: matrimonis forçats, nenes i nens del carrer, mares solteres repudiades per la família, un presoner que ha perdut tot el que posseïa, un pare que enterra el seu fill mort en atemptat, militars americans atemorits per situacions que ni tan sols entenen, etc. Les relacions entre els personatges són també violentes, mostrant encara els estralls de la invasió i la guerra.

Demaneu a l'alumnat que intenti fer un llistat de les conseqüències de la guerra a través dels seus personatges i que tracti d'identificar-les amb altres conflictes i guerres que els siguin més coneguts o propers cronològicament i mediàticament (si així els resulta més fàcil l'exercici).

1_ Per fer-ho es proposa dividir la sessió en dos moments, en el primer, i en grups de vuit o nou persones, s'escriuran llistes amb les conseqüències observades a la pel·lícula.

Un cop elaborades, les llistes es posaran en comú, anotant-les en un mur visible per a tothom i unificant aquelles característiques repetides o comunes.

2_ Un cop finalitzada aquesta part, es demanarà de nou que els mateixos grups intentin imaginar quines són les conseqüències a 5, 10 i 50 anys vista que poden tenir, tant a nivell físic com psicològic de les persones, de cadascuna de les diferents característiques anotades. I ho tornarem a posar en comú, completant en gran grup aquells aspectes que es cregui convenient.

L'objectiu és mostrar que les conseqüències d'una guerra duren molts anys, més que la guerra en si mateixa. I que no només són econòmiques i socials per al conjunt del país sinó també físiques i psicològiques per a cadascun dels seus habitants.

Si es dona el cas, podem acabar la sessió demanant si algu del grup té familiars o coneguts que han sobreviscut a una guerra i en vol explicar les conseqüències o compartir-ne algun sentiment.

Activitat 3. Els pensaments de la Sara

Què passa pel cap de la Sara durant la pel·lícula? Quin gir mental fa la Sara per acabar com acaba? Demanem a l'alumnat que durant uns 10 minuts i lliurement intercanvii idees sobre què deu haver passat pel cap de la jove kamikaze durant les 24 hores del film.

S'ha arribat a alguna conclusió? Creuen que les trucades que rep són extorsió, acompanyament i seguretat, control, amenaces, consells? Deixem que s'esplaiïn, que intentin imaginar què pot passar abans i durant la preparació de l'atemptat pel cap de la persona que el cometrà. Un cop tothom hi ha dit la seva, els convidem a llegir l'article sobre "la mente del Kamikaze" publicat a El Mundo (Annex 1) i/o "La mente del terrorista" (Annex 2), de forma individual.

Els demanarem que en facin una lectura lenta i pausada, que subratllin allò que no entenguin i que anotin idees i elaborin mapes mentals a partir del que s'ha comentat abans de la lectura i les idees que han extret ara amb l'article.

Un cop llegit l'article, es posen en comú els dubtes per tal d'aclarir-los i assegurar la completa comprensió de tota la terminologia emprada, i es demana d'elaborar

un mapa mental amb les raons, motivacions, pors i circumstàncies que s’hi descriuen i les vistes a “La decisión” que creuen que poden ser motiu per “esdevenir màrtir” d’una causa religiosa o política.

Un cop tinguem el mapa mental fet, el podem comparar amb la o les definicions que s’han fet sobre “terrorisme” de la primera activitat i extreure’n noves conclusions.

Quines 5 propostes poden consensuar com a grup per combatre el reclutament de joves terroristes kamikazes?

Activitat 4. La població civil, principal víctima de la guerra

En els últims decennis hi ha hagut guerres molt sagnants (prop d’un milió de morts al genocidi de Ruanda de 1994, o prop del 7% de la població morta a la guerra civil de la República Democràtica del Congo en són alguns exemples). Actualment s’estima que 70 milions de persones han hagut de fugir de les seves llars arreu del món víctimes dels conflictes armats.

S’estima que, actualment, en una guerra el 90% del total de víctimes són civils:

- Els civils s’han convertit en un objectiu militar en si, que forma part de l’estratègia bèl·lica: els combatents maten a població civil del bàndol contrari per demostrar que són més forts militarment, per ferir la població sense matar-la (amb mines, per exemple) i augmentar el cost sanitari de l’enemic, per forçar el desplaçament de la població i generar el caos en el territori, per facilitar el seu propi accés als recursos naturals, per trencar el suport de la població sobre l’enemic, etc.

- Cada cop és més difícil diferenciar els grups armats no regulars de la població civil, perquè les guerrilles reben el suport de la població civil i/o s’amaguen als pobles i a les ciutats. D’altres vegades, la població civil mateixa participa en moviments de resistència.

Per treballar aquesta realitat, l’Escola de Cultura de Pau ha ideat el joc que us proposem:

Objectiu: es tracta d’un joc de taula amb un tauler d’escacs i tres jugadores o equips (soldats, camperols Shan i camperols Karen). Els camperols han de decidir

com moure's pel tauler per aconseguir escapar de l'exèrcit, i els soldats com fer-ho per eliminar els guerrillers amagats entre els camperols.

Temps estimat: 20 minuts.

Material:

- un tauler d'escacs per cada grup de jugadors,
- bolígrafs per marcar els torns a la taula, i
- 15 peces rodones de cartró per fer les fitxes dels jugadors (3 de l'exèrcit, 6 dels camperols karen i 6 dels camperols shan; entre els 12 camperols, 3 seran guerrillers amagats (enganxeu les bombes per darrera de tres fitxes de camperols)).

Desenvolupament: El joc es juga amb tres jugadors o tres grups, on un representa els soldats de l'exèrcit, un altre els camperols shan, i un altre els camperols karen. Els camperols han de mirar bé les seves fitxes i identificar quin(s) camperol(s) amaga(guen) un guerriller.

Inici del joc: L'exèrcit situa les seves 3 peces a les caselles que li sembli, i a continuació es col·loquen els grups de camperols karen i shan (lògicament escolliran caselles fora de l'abast de les fitxes de l'exèrcit).

Torns de joc: es juguen 15 torns, cada torn es marca amb una creu a la casella corresponent de la taula. A cada torn es mou primer un soldat de l'exèrcit, seguit per un camperol shan i per un camperol karen.

- Els soldats de l'exèrcit es mouen en diagonal i poden avançar una o dues caselles per torn. El seu objectiu és eliminar els 3 guerrillers amagats caient a la seva casella. Els soldats no poden traspassar les fronteres.

- Tots els camperols es mouen en vertical i horitzontal, desplaçant una fitxa d'una casella. El seu objectiu és escapar de l'exèrcit. Els camperols poden refugiar-se en els camps previstos dels països veïns, però en els torns 4, 7, i 11, han de tornar per la casella per on han sortit, sense que compti com a moviment (l'entrada al país no compta com a torn de joc).

- Els camperols guerrillers poden matar als soldats de l'exèrcit situant-se a sobre seu.

El joc finalitza al cap de 15 torns.

Valoració i conclusions: Com ha acabat el país en acabar el joc? Quants camperols han mort? Quants guerrillers? Quants soldats? Quina proporció suposa això de morts de camperols sobre el total de morts? Compareu aquesta proporció amb les

xifres reals (90% de les morts són civils). Han aconseguit els soldats de l'exèrcit el seu objectiu? Així doncs, qui creieu que ha guanyat? Quines vies tenen els camperols per salvar-se? Quines diferències per a la població hi ha entre moure's per dins i per fora de les fronteres? Us ha semblat que les regles del joc són igualitàries per a tots els personatges del joc? Per què? Creieu que això reflecteix la situació real dels conflictes armats? Busqueu exemples de països on es doni una situació similar. Què passa en aquests països? Quins interessos té l'exèrcit per atacar la població civil? Quina actitud prenen els guerrillers amb la població civil? Creieu que la defensa, la posa en perill, o l'ataca? Quines opcions de no implicar-se en el conflicte armat té la població civil?

Altres indicacions: Aquest joc hauria de permetre comentar que:

1. En un conflicte armat la població civil és la principal víctima (75-90% de les morts).
2. Els atacs a la població civil són estratègies de guerra dels diferents actors armats. El fet que sigui difícil distingir entre la població civil i els guerrillers posa en perill a la població civil.
3. Els refugiats a l'estranger estan més protegits que els desplaçats interns.

Per jugar més d'una vegada, feu que els guerrillers siguin l'anvers de peces d'altres camperols. Font: Escola de Cultura de Pau

Activitat 5. Fake news

Presentem al grup aquest curt de la periodista Olga Yurkova de STOP FAKE.

Visionat:

https://www.ted.com/talks/olga_yurkova_inside_the_fight_against_russia_s_fake_news_empire?utm_campaign=tedspread&utm_medium=referral&utm_source=tedco_mshare

A partir del visionat, demanem que facin equips i entrin a les diferents versions de STOP FAKE (Stop Bulos, i altres plataformes) i busquin diferents notícies falses ja desmentides que creguin que han pogut influenciar la seva conducta (o la de la comunitat on resideixen) abans de ser desmentida.

Presentaran la falsa notícia al grup, explicant-ne les fonts que han difós la mentida, les conseqüències que ha tingut (i les que té si encara duren) i les raons o motivacions que creuen que han provocat la seva difusió.

Per cada bulo o mentida es farà una fitxa presentant-ne les tres anàlisis. Finalment, es consensuarà (també a partir del que es trobi en la recerca via recomanacions periodístiques) quines han de ser les actituds i accions a emprendre per evitar ser víctimes de les “fake news”.

Guia realitzada pel **CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries de les comarques gironines i l'Alt Maresme**. www.solidaries.org, educacio@solidaries.org

ANNEX 1:

“En la mente de un kamikaze”

EL MUNDO › COMO ES EL PENSAMIENTO DE UN ATACANTE SUICIDA

Per Donald Macintyre _ Desde Jerusalén

Abdul Rahman Makdad, el hombre que organizó las bombas en los dos ómnibus en Jerusalén que mataron a 19 personas, describió calmadamente cómo él y el terrorista de 23 años, Mohammed Za'ul, habían comido humus para el desayuno antes de que Za'ul partiera para su primera misión en enero del año pasado. En una entrevista con este diario de abril de 2004, dijo que habían tenido una “conversación normal” mientras Makdad preparaba los explosivos la noche anterior. Añadió con frialdad: “No había ninguna necesidad de convencer a este hombre que llevara a cabo la operación. El mismo eligió ser un mártir. Lo más fácil de estas operaciones es encontrar un mártir. En nuestra nación tenemos miles de personas que quieren serlo”.

Durante el conflicto israelo-palestino de los últimos cinco años, el fenómeno de los terroristas suicidas ha sido muy estudiado. Por un lado, la experiencia israelí brinda algunas de las respuestas —a través de los frecuentes arrestos e interrogatorios a fallidos terroristas suicidas— a la todavía perturbadora pregunta de por qué hombres jóvenes, o cada vez más, entre los militantes palestinos, jóvenes mujeres están dispuestos a sacrificar su vidas, aun por una causa nacional en la que creen apasionadamente. Por otro lado, esa investigación, aunque extensa, puede dar menos claves de lo que motivó a la muy distinta célula de West Yorkshire que ahora parece haber colocado las bombas de Londres.

Es verdad que las técnicas como los videos hechos por los palestinos, y en algunos casos, atacantes suicidas iraquíes antes de una misión, o la última cena disfrutada con un ídolo reverenciado del movimiento, pueden ser formas de encerrar al suicida, evitando que lo piense dos veces. Toda la evidencia demuestra que la mayoría de los atacantes se aproxima a sus misiones con un ánimo ligero y confiado en la absoluta corrección de lo que hacen, de la forma en que lo describe Makdad.

Eso no quiere decir que los terroristas suicidas en distintos países estén motivados de la misma manera. Sin embargo, Boaz Ganor, el jefe del Instituto de Investigación Política para el Contraterrorismo de Herzilya, cree que el atacante ha tomado una decisión “totalmente racional” basada en su adoctrinamiento en

una versión del Islam que prohíbe el suicidio pero alienta el “martirio” y que explícitamente asegura que el mártir irá directamente al paraíso.

Y aunque hay poca tradición de martirio en la religión sunnita islámica, el concepto de un traslado de un mundo frecuentemente miserable a uno más celestial juega, por cierto, un rol importante en muchos casos. En un hecho totémico que una nota dejada en el estacionamiento de un aeropuerto por Mohammed Atta, el líder de los terroristas suicidas que en septiembre de 2001 hicieron el mayor cambio en el orden mundial, exhorta a sus camaradas a recordar las 72 vírgenes que encontrarán en el paraíso. Los beneficios de dinero para la familia del “mártir” de las facciones armadas palestinas deben ser parte de la explicación en ciertas ocasiones.

El doctor Ganor señala que casi todos los terroristas suicidas modernos están altamente organizados y no se deben tanto a la alternativa de lo que él llama “ataques de iniciativa personal”, y sugiere que es la organización la que por lo tanto debe ser combatida. Aunque esto sea verdad, está lejos de resultar claro cuán fácil va a resultar eso en el caso de la matanza en el primer atentado suicida de Londres.

* De The Independent de Gran Bretaña. Especial per Página/12.

Traducció: Celita Doyhambéhère.

ANNEX 2:

“En la mente de un terrorista suicida”

¿Qué influye en el proceso de radicalización de los terroristas suicidas y cuáles son los pensamientos que ocupan su mente antes de morir matando? VICE News habla con expertos para entender el aterrador fenómeno de los mártires.

Por Elena González_26 Julio 2016

Yousef el Khodri, uno de los autores del atentado en un cibercafé de Casablanca en marzo de 2007, llevaba siempre encima, durante meses, un cinturón de explosivos. Era su manera de prepararse psicológicamente para el día en el que creía que moriría como kamikaze.

El Khodri era un chaval que bebía, fumaba, y tenía un historial de pequeños delitos, como tantos otros chicos de Sidi Moumen, una barriada de chabolas construida con bidones; una de las tantas bidonvilles de la capital económica de Marruecos. De ahí salieron también, cuatro años antes, en 2003, los kamikazes que se llevaron por delante la vida de 45 personas en la Casa de España, también en Casablanca.

El Khoudri falló en el intento. Fue detenido y le cayó una condena de 15 años en prisión, pero su compañero Abdelfatah Raydi voló en mil pedazos. Fue el único muerto aquel día de marzo. "¿Qué le llevó a accionar su cinturón de explosivos?", se pregunta Mohamed Rezrazi, director del observatorio marroquí contra el extremismo y la violencia, que ha entrevistado a un buen puñado de jóvenes que han estado a punto de hacerse estallar en nombre de Dios. Más allá de enrolarse en un grupo yihadista, ¿por qué y cómo fue capaz de dar el paso de morir matando? ¿Qué le pasó por la cabeza en el momento de accionar el pulsador?

Pero antes que Raydi, mucho antes, decenas, cientos de chavales, han hecho lo mismo en todo el mundo. Son muchos, aunque los motivos que los conducen a la muerte, un sacrificio que, supuestamente, hacen "en nombre de dios o de una ideología determinada", y los pensamientos que pasean por su mente cuando pulsan el botón son muy distintos en cada caso.

Cada uno gestiona la angustia que produce saber que vas a morir de una manera diferente: "Unos recitan versos del Corán como si fueran un mantra, para no tener que pensar. Otros, pese a sufrir un ataque de pánico, siguen adelante con el ataque. Los hay que ya están en duelo pensando en lo mal que lo pasará su

familia cuando él muera y, en muchos casos, los suicidas tratan de borrar su pasado, como si no tuvieran memoria".

Pero de acuerdo con Rezrazi, cerca de un 13 por ciento de aquellos que deciden sacrificar su vida lo hacen porque algo mejor "les espera después, en la otra vida", porque piensan en la recompensa que recibirán tras convertirse en mártires.

Aunque el Corán es muy claro respecto al suicidio: "Quien se mata a sí mismo con algo en este mundo, será castigado con ello mismo en el día de la resurrección", en el Islam se considera que morir por Dios es el grado más alto de perfección de la fe y que el sacrificio será recompensado. Está el archiconocido hadiz (hechos y dichos del Profeta) sobre las 72 vírgenes que aguardan en el paraíso, pero hay más, señala Rezrazi: "Lo importante no son las vírgenes. Lo importante es que pueden salvar a 40 personas con un acto de martirio".

El Corán prevé la posibilidad de salvar y perdonar a 40 personas de la familia del mártir. Si se ha llevado una vida disoluta, es el camino más directo para la salvación, también para aquellos que no han sido buenos musulmanes.

Entre los casos abordados por Rezrazi, hay uno que le impactó mucho. El experto recuerda cuando uno de los chicos entrevistados le dijo: "Yo he hecho esta elección porque he leído que si me convierto en mártir, puedo obtener esa autorización para salvar a 40 personas". La frase cobraba sentido en su contexto familiar: la hermana de este joven era prostituta, su madre pedía en la calle, y ni él ni su padre trabajaban, recuerda Rezrazi.

En este caso, explica el investigador, se mezclaban diversas circunstancias: la falta de oportunidades laborales, el sentimiento de injusticia o el intercambio de roles dentro de una sociedad tradicional y muchas veces machista en la que son los hombres quienes suelen trabajar para llevar el dinero a casa. En la familia de este chico, eran las mujeres quienes lo hacían, pero el dinero procedía de la prostitución, algo que implicaba sentimientos de humillación, frustración, y que, de buen seguro, influyeron en la decisión de pulsar el botón.

Así lo corrobora el psicólogo Patrick Amoyel cuando se refiere, en una entrevista en *Opinion Internationale*, al caso de Mohamed Lahouiaej-Bouhlel, el terrorista de Niza: "Bouhlel vivía de manera impía, y le dominaba un sentimiento de culpa, se sentía obligado a lavar la montaña de sus pecados". En ese contexto, no le bastaba con recuperar la observancia de los cinco pilares del Islam, y pensó que tenía que morir como mártir para ir directamente al paraíso.

Los grupos terroristas han creado cientos de textos de literatura yihadistas legitimados con referencias religiosas y, de acuerdo con Rezrazi, "poco importa si son verdad o mentira" porque, sea como sea, cumplen la función de convencer a la gente para que se convierta en mártir, para que acepte la muerte como destino.

Les manipulan, asegura el experto, para consentir el martirio en nombre del arrepentimiento y para convencerlos con argumentos tales como que la muerte no duele más que la picadura de una abeja. Así ha sucedido, cuenta Rezrazi, en entrenamientos presenciales en grupo en los que les piden que se pellizquen la mano para luego decirles que el dolor que van a sufrir cuando mueran no será mayor que ese pellizco.

Las razones por las que llegan a convertirse en suicidas son tan diversas como lo son los factores que influyen en la radicalización y difieren notablemente de los motivos que explican su adscripción a la causa yihadista.

Los factores de radicalización, según Mousa Bourekba, investigador del CIDOB, más usuales suelen estar vinculados con causas personales. Existe un abanico de problemáticas de naturaleza psicológica, familiar, algunas vinculadas a trayectorias personales traumáticas como el abuso policial o a un profundo sentimiento de injusticia.

Rezrazi trabaja con tres hipótesis que explicarían los motivos por los cuales estos jóvenes dan el paso y se convierten en suicidas. Un proceso que siempre va acompañado por el adoctrinamiento yihadista. En la primera hipótesis, el experto se refiere a los suicidios patológicos, es decir, el de aquellas personas que no tienen el valor para matarse y encuentran en la doctrina extremista el entorno y el apoyo cultural, religioso y emocional para armarse de valor.

Otro de los perfiles con el que trabaja Rezrazi es el de aquellos que eligen morir para matar: se trata de personas enfermas, de casos patológicos de psicopatía o narcisismo, cuya motivación principal es la notoriedad. Y, finalmente, explica, los hay que quieren matar para ganar y que están convencidos de que van a morir para defender una causa ideológica en la que creen.

Para este experto, que considera que para llegar al fondo de la cuestión debería realizarse un amplio y riguroso estudio académico, para combatir este fenómeno no basta con desmontar el discurso de los grupos terroristas. Lo más importante, señala Rezrazi, es construir alternativas a ese discurso. De hecho, sólo el 11 por ciento de los arrestados por terrorismo yihadista en España tenían un conocimiento aceptable de la religión musulmana, de acuerdo con el informe del Real Instituto Elcano publicado recientemente.